

ВЕСЕЛКА
THE
RAINBOW
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

Рік II.

Квітень 1955

Ч. 4 (8)

Ілюстрація М. Левицького

М. Маморський

Ілюстрація О. Судомори

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Як Ісус умирав на хресті,
Янголята ридали святі,
Сум упав на людей і природу:
І Йордань скаламутила воду,
І зів'яли квітки серед трав...
То Христос на хресті умирав.

Як умер Божий Син на хресті,
Землю вкрили тумани густі,
День у ніч обернувся, а з хмари
Грім вогнем спалахнув і ударив,
Темінь ночі надвоє роздер...
То Ісус на Голготі умер.

Як ховали в могилу Христа,
Зажурилися села й міста,
Вітер вив-завивав понад полем,
В гаї пальми згиналися з боєм,
Плакав дощик, немов сирота...
То ховали в могилу Христа.

Як Ісус із могили воскрес,
Засміялося сонце з небес,
Розцвітали лілеї чудові,
Щебетали пташки у діброві,
Сум розвіявся з вітром і щез —
Всі сказали: „Христос воскрес!”

Л І Л Е І

Легенда

Це було тоді, коли погані Пилатові воїни про-
радили невинного Ісуса на гору Голготу. Поруч
Нього йшла Його страдальна Мати. Її материн-
ське серце корчилося з болю, коли дивилася на
страшні муки невинного Сина. Вона гірко плака-
ла, а перли срібlistих сліз скочувались по свя-
тому обличчю і спадали на дорогу.

Час минав. Минула година розп'яття-смерти
Спасителя. Прийшли вірні апостоли і поклали
Христове тіло в гробі.

Не відступала від свого улюбленого Сина Пре-
чиста Мати. Довго стояла Вона на колінах перед

гробом і в гарячих сльозах молилася до Всевиш-
нього.

І сталося чудо. Другого дня зацвіли білі кві-
ти, де впали сльози Богоматері, а третього дня
воскреслий Христос обдарував їх запахом, най-
кращим, що його мають будь-які квіти.

Відтоді ці білі квіти, які називаємо ми ліле-
ями, стали символом невинності, і донині їх став-
лять біля Божого Гробу у Страсний Тиждень по
всіх церквах.

Ярослава Божемська

ПЕРШІ КРАШАНКИ

Як Галя була ще маленька, вона дуже раділа крашанками, отими великодніми кольоровими яєчками, синіми, жовтими, червоними. Вона думала, що червона крашанка походить від червоної курочки, синя — від синьої, зелена — від зеленої і так далі.

— Але де ж ті червоні, сині й зелені курочки, коли я скрізь бачу лише білі, чорні або зозулясті? — питала сама себе Галя.

Нема ради, треба піти запитатися в дідуня.

— Дідуню, звідки беруться крашанки?

— Їх красять, малюють, — відповідає дідуньо.

— А нащо малюють?

— На пам'ятку, дитино! На пам'ятку великого Христового чуда. Ось ти сідай коло мене, а я розкажу тобі великодню легенду про перші крашанки.

Цього не треба Галі два рази казати. Сіла на стільчику, склала ручки на колінах, наставила вушка і слухає.

— Як Ісус, ворогами замучений, помер на хресті, то його похоронили в кам'яній могилі, привалили каменем і поставили вояків, щоб, мовляв, Ісусові учні не викрали тіла. Стоять вояки день, стоять другий біля могили, а третього дня вдосвіта сталося щось незвичайне: над могилою засяло ясне-преясне світло, і блиск осліпив сторожів... Від несподіванки вони попадали на землю. Все таки вони бачили, як Янгол Господень підняв важку кам'яну плиту, і з могили вийшов Христос.

Вояки схопились на ноги і спереляку повтікали. Вони побігли в місто до свого сотника і, дрижачи від страху, розповіли йому, що Христос воскрес.

Сотник якраз тоді снідав. Перед ним лежало кілька варених яєць.

— Це неправда! — закричав сотник до вояків. — Хіба ж може бути, щоб мертвець, який два дні пролежав у могилі, ожив?

— Так, він ожив! — запевняли вояки, але сотник не дав себе переконати.

— Це неможливо! — кричав він. — Хіба може так бути, щоб ніч стала днем, а вода — вогнем? Або... або... щоб ці білі яйця стали червоні? Тіло Христа викрали його учні, а ви дали себе залякати, обдурити і дозволили їм це! Га, не минути вам покари!

Вояки впали перед лютим сотником на коліна, запевняючи, що вони не винні. Та сотник, осканжений від гніву, не слухав їх. Нараз його погляд упав на тарілку з яйцями і... Що це таке? Всі яйця на тарілці були... червоні!

Захитався сотник, збілів і — повірив. Повірив, що Христос — правдивий Бог і що Він направиду воскрес. То було чудо, одно з багатьох чудес Великодня.

Від того часу, дитинко, на пам'ятку того чуда побожні християни красять яєчка. Це дуже давній, хороший звичай, він дуже поширений на всій Україні. Крім крашанок, українці й інші народи вміють писати писанки всілякими зображеннями. Писанки і крашанки — це прикраса великоднього стола.

Роляник

Ілюстрація О. Судомори

РАЗОМ ІЗ ПИСАНКОЮ ВІД ЗАЙЧИКА З
НАГОДИ ВЕЛИКОДНІХ СВЯТ ВСІМ НА-
ШИМ СПІВРОБІТНИКАМ, ЧИТАЧАМ І
ПРИХИЛЬНИКАМ ШЛЕМО РАДІСНЕ

Христос Воскрес!

Редакція „ВЕСЕЛКИ”

НАШ ВЕЛИКДЕНЬ

Чуєте, дівчата?
Чуєте, хлоп'ята?
Грають срібні дзвони! Великодні свята!
Грають срібні дзвони, грають урочисто,
І несеться гомін понад сіре місто.

Бачите, дівчата?
Бачите, хлоп'ята?
На столі святковім писанка багата —
Писанка, мов квітка з луку України,
Мов чудовий спомин, що в душі не гине...

Слухайте, дівчата!
Слухайте, хлоп'ята!
Піснею стрічайте Великодні свята!
Хай дзвенить гаївка, як колись дзвонила —
В ній краса, і радість, і весняна сила.

Роман Завадовиз

ІКЕР

ПИСАНКИ ДЛЯ ОЛЕНКИ

Великодня казка

Ілюстрації М. Левицького

Два зайчики-побігайчики бігли один з поля, другий з лісу, аж на зеленому горбочку зустрілися:

— Здоров, Побігушку!
— Здоров, Гостровушку!
— Ти куди?
— А ти куди?
— Я до села.
— А я до міста.
— Чого ж тобі до міста?

— Ой, та писанок купити на Великдень чемній дівчинці Оленці!

— Запізнився ти, братіку, запізнився! Скоро понесуть у церкву паски святити, а ти собі щойно тепер про писанки пригадав!

— Діла, братіку, діла! Сам здоров знаєш — скільки роботи навесні: то фіялкам очка порозтулювати, то стрункі берізки набіленько помалювати, а то комашок побудити, котрі ще з зимового сну не проснулись... Так заходився, то за сим, то за тим, та й про писанки забув. Ну, прощай, я поспішаю!

— Стривай!.. Прикро казати тобі таку новину, та мені так бачиться, що в місті писанок не дістанеш. Все люди розкупили, хоч би тобі в крамниці, за вікном, одне мальоване яєчко залишилось!

— Ой, горенько-горе! Що ж мені робити?.. З чим же я тепер до чемної дівчинки Оленки прийду? З порожнім кошичком?

— Не плач, братіку, не журись. Твоє щастя, що ти мені по дорозі трапився. Я знаю, що ми зробимо: тут, недалечко живе тітка-сорока, славна писанкарка, що чудові-пречудові писанки пише. Не звичайною краскою і воском, а просто з неба, з дуги-веселки бере найкращі барви і такі взори розписує, що їм подібних ніде в світі не побачиш!

— Ой, братіку-Гостровушку, вежи мене чим-скоріше до тітки-сороки, бо я мушу конче писанок дістати чемній дівчинці Оленці!

— Біжи за мною! Та швидко!

— ** —

Ой, то ж бігли вони, бігли, з вітром у перего-ни, вітер перегнали, воду переплили, полечком промчали, лісом зашуміли, аж тут тобі гульк! — і тітчина-сорочина хатка стоїть, а сама тітка-со-

рока сидить на плоті, з окулярами на носі, писальце в дзьобі тримає, в росі весняній його мис: скінчила роботу!

А довкола, на зелених луках, ой, Боженку — то райські килими землю застелили, чи всі веселки з неба попадали?.. Ні, це тітка-сорока таких чудових, українських писанок написала і скрізь на травичці порозкладала, щоб сушилися на сонці.

Тут зайчики-побігайчики вклонилися тітці до колін та й один наперед одного заговорили:

— Тіточко, ми до вас!.. По писанки!.. За писанками!

— А гроші у вас є?

— Немає, тіточко... Грошей немає.

— То як ви хочете робити торг? Без грошей?

— Та ми не робимо торгу! Це ж ми такий дарунок хочемо принести чемній дівчинці Оленці!

— Гм, чемній... Чи то справді вона така чемна, щоб заслужила собі на писанки, розмальовані зсіми барвами веселки?

— Чемна, тіточко! Дуже чемна!

— Побачимо, побачимо. Мене не обдуриш. У мене все записано у великій книзі!

Тут тітка-сорока витягла з дупла старої верби товсту книгу, поправила окуляри на носі і стала читати:

„Оленка, дівчинка 8 років. Ходить до парафіяльної школи, до другої класи. Гарно читає і пише по-українському і по-англійському. Щонеділі ходить до церкви, вміє катехізм і на лекції релігії відповідає отцеві на кожне питання. Під час перерви, в школі, не збиткує, не штовхає на сходах дівчаток та хлопців, не галасує на вулиці, не читає „каміксів“, не їсть забагато мороженого. Завжди слухає маму і татка, і тільки тоді дивиться на телевізію, як батьки дозволять. Щовечора молиться за здоров'я своїх батьків, бабусі, братчиків і за дідуся, що лишився в рідному краю і просить Бога, щоб послав щастя й добру долю батьківщині.

Далі вже тітка-сорока й не читала товстої книги, а швиденько зняла з носа окуляри і ласкаво глянула на зайчиків:

— Кошички маєте?

— Маємо, тіточко!

— Наберіть собі до кошичків найкращих писанок і занесіть їх Оленці. Така чемна дівчинка заслужила собі справді на гарний гостинець!

— Спасибі вам, тіточко!

— ** —

Як набрали зайчики в кошички писанок, то так бігли до Оленки, що перегнали по дорозі всі автомашини! На щастя, прибігли саме впору, як пан-отець прийшли святити паску. Побігушок і Гостровушок поставили кошички з писанками на столі, коло свяченого, а самі, щасливі, поскакали в поле.

Ой, скільки ж було радості в хаті, в цей святий Великдень!

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Христос воскрес! Радійте, діти,
Біжіть у поле, у садок,
Збирайте зіллячко і квіти,
Кладіть на Божий хрест вінок.

На вас погляне Божа Мати,
Радіючи, з святих небес.
Збирайтесь, діти! Нум співати:
Христос воскрес! Христос воскрес!

Леонид Глібів

Іван Керницький

Ілюстрації М. Дмитренка

Як то вже й не припрошував кум Квітень та кума Березня до себе на Великдень:

— Приїдьте, — просив, — куме, до мене на свячене і на великодню паску. Зробіть милість, не обминайте моїх низеньких порогів.

— Авжеж, приїду. Напевно, кумочку, приїду! — пообіцяв кум Березень.

— Ну й гаразд. Тримаю вас, куме, за слово, — сказав кум Квітень, а сам про себе хитрувато посміхнувся.

Прийшов святий Великдень, заграв воскресний дзвін, освятили люди паску, а кум Березень запрягає баскі коні до нового, кованого воза.

Погоду дав Господь справді таки весняну, сонечко Боже пригріває, верболози кучерявить, зелену травичку пестить. Дорога випала сухісінька, колеса куряву збивають, коники копитами крешуть, а кум Березень тільки з бича ляскає.

— Поспішайте, мовляв, коники, поспішайте до кума на Великдень!

Та й чи то в'їхав кум Березень з чотири стаї¹, чи не в'їхав, аж тут і надтягає льодовая хмара, — гай-гай, добрі люди, — ось уже і сонечко згасло, і світ почорнів, тут і метелиця як закрутиться, за-свище, а там — гляди: як випануть сніги, в половину хлопа, світ увесь застелили білими лебединими крилами.

Застряг кум Березень з кіньми та возом у снігах по самі коліна, застряг та й лише потилицю почухав:

— От, раз кум, так тобі й кум! Запросив мене на Великдень та ще й доріжку снігом помастив. Перехитрив мене кум, мені б ото до саней було запрягати, не до воза!..

Та нічого робити: прийшлося таки кумові Березневі на сміх людям з половини дороги додому вертатися.

А за рік кум Квітень, якби й нічого, знову просить кума Березня до себе на Великдень:

— Милости вашої прошу до мене на свячене та на великодню паску. Тільки глядіть, — каже,

— не підведіть мене, як торік, а то я приладився з печеним і вареним, а ви не приїхали.

— Тепер уже приїду! Напевно, кумочку, приїду! — обіцяє кум Березень і трохи не божитьься.

— Ну й гаразд. Тримаю вас, куме, за слово, — сказав кум Квітень, а сам про себе хитрувато посміхнувся.

А в цей день дав Господь погоду химерну, перед святим Великоднем приморозок узявся, річка кригою вкрилась, а дорогу замело снігом.

— Ого, куме, — каже Березень, та запрягає баскі коні в нові, ковані залубні, сам таки одягається в баранячу кожушину, ще й теплі рукавиці на руки натягнув — їде.

Та й чи то в'їхав кум Березень з чотири стаї, чи не в'їхав, а тут із-за хмар як зазирне тес добре сонечко, як пригріє та як припече, аж глянь — снігу-льоду мов і не було, розтанули сніги, розтопилася крига, весняними водами взялася, весняні води котяться, хвилюють, немов тобі яка повідь, чи потоп світу.

Застряг ото кум Березень із своїми кіньми та залубнями по коліна в калабаню, застряг та й лише потилицю почухав:

— От раз кум, так тобі й кум! Запросив мене на Великдень та й доріжку розтопив! Перехитрив ото мене і цим разом! Мені ото у човника було сісти та весельця в руки взяти, а не залубнями на Великдень їхати.

Та нічого робити: прийшлося таки кумові Березневі на сміх людям з половини дороги додому вертатися.

А за рік кум Квітень, якби нічого, знову просить кума Березня на Великдень!

— Милости вашої прошу до мене на свячене ййце і на великодню паску. Тільки глядіть, куме, не підведіть мене цього року, як уже двічі підвели, а то я прилагодився з печеним і вареним, а ви не приїхали.

— О, тепер уже приїду! Напевно, кумочку, приїду! — обіцяє кум Березень і трохи не божитьься.

¹ Стая — міра довжини.

— Ну й гаразд. Тримаю вас, куме, за слово, — сказав кум Квітень, а сам про себе хитрувато по-сміхнувся.

Прийшов отой святий Великдень, заграє воскресний дзвін, освятили люди паску, а кум Березень запрягає баскі коні до нового, кованого воза, а на віз кладе сани, а через сани, впоперек, ще й човника прив'язав — їде.

Їде, їде, чи то в'їхав він з чотири стаї, чи не в'їхав, аж тут і надтягає льодовая хмара, — гай-гай, добрі люди, — ось уже і сонечко згасло, і світ почорнів, тут і метелиця як закрутиться, за-свище, а там — гляди: як випадають сніги, в половину хлопа, світ увесь встелили лебединими крилами.

Та кум Березень тим і не турбується, випрягає коней з воза, запрягає до саней, а човника через сани впоперек прив'язав — їде!

Їде, їде, чи то в'їхав він з чотири стаї, чи не в'їхав, а тут із-за хмари як зазирне тес добре сонечко, як пригріє та як припече, аж глянь, — а снігу-льоду мов і не було, розтанули сніги, розтопилася крига, весняними водами взялася, весняні води котяться, хвилюють, немов тобі яка повідь чи потоп світу.

Та кум Березень тим і не турбується, злазить з саней, сідає у човник, та все весельцем — плюсь та плюсь! аж гульк — під кумове дворище простісінько причалив.

— Христос воскрес, куме! — здоровкається.

— Воїстину воскрес, куме, — одвічає кум Квітень, а все насупліні брови морщить та сердито чмихає носом. — Ну й хитрун з тебе, куме, хоч куди хитрун! Уже і я хитрий, а ти, куме, вигадливіший на хитрощі, що і мене, старого лиса, за пояса заткнув.

— Та це не моя вигадка, — признався тоді кум Березень, — це, бач, мій сусід, кум Травень дав мені таку хитру-мудру пораду.

Ух! Як розсердиться тоді кум Квітень, та як насупить брови, та як чмихне носом, та як закричить:

— Стривай, Маю, ще й я тобі паски сховаю!

З цього часу, коли буває, іноді, у травні похолодніє, зірветься шуря-буря і закрутиться метелиця — то це так злиться кум Квітень на кума Травня за те, що дав кумові Березневі таку пораду.

ВЕСНЯНІ ЗАБАВИ — ГАГІЛКИ

Не зглянулись ми, як оце вже й весна настає, а з нею і Великодні Свята. Скільки ж то радості було під час Великодня на Україні, коли діти і молодь роєм висипали на майдан біля церкви та й виводили свої жваві й веселі великодні забави-гагілки.

Найбільш відома великодня забава — це „жучок”. Вона змальована на першій сторінці „Веселки”. Діти, звичайно хлопці, стають пара за парою і беруться по двох за обидві руки навхрест. Найменший хлопець або дівчинка „жучком” — ходить по руках, наче по живому мості. Пари, що по їх руках перейшов „жучок”, перебігають наперед і будують далі міст. Увесь час усі співають пісню:

Ходить Жучок по дубині,

А Жучиха по ялині,

Грай, Жучку, грай, небоже,

Хай ті Пан-Біг допоможе.

На Жучкові черевички, бо сам Жучок невеличкий,

Грай... і т. д.

На Жучкові жупан ясний, бо сам Жучок дуже красний,

Грай... і т. д.

А хто хоче Жучка мати, мусить йому їсти дати,

Грай... і т. д.

Інша забава — це „церковці”. Хлопці стають в чвірку, або шістку і беруть один одного попід боки. На їх плечі стають два або три менші хлопці, одному на ліву, а другому на праве плече. Крутяться в коло.

ЖУЧОК

Andante

Хо-дить Жу-чок по ду- - би - ні. Грай, Жуч-ку, грай, не - бо - же, хай ти Пан Біг до - по - мо - же.

а Жу-чи-ха по я - - - ли - ні.

Грай, Жуч - ку, грай не - - - - бо - - - же, хай ти Пан - Біг до - по - - - - мо - - - же.

Народна пісня

ЧОРНЕ МОРЕ

(На спомин 29 квітня 1918 р.)

Грає море, Чорне море,
Котить хвилі, наче гори,
Що вихряться ув імлі
І гойдають кораблі —
Українські кораблі!

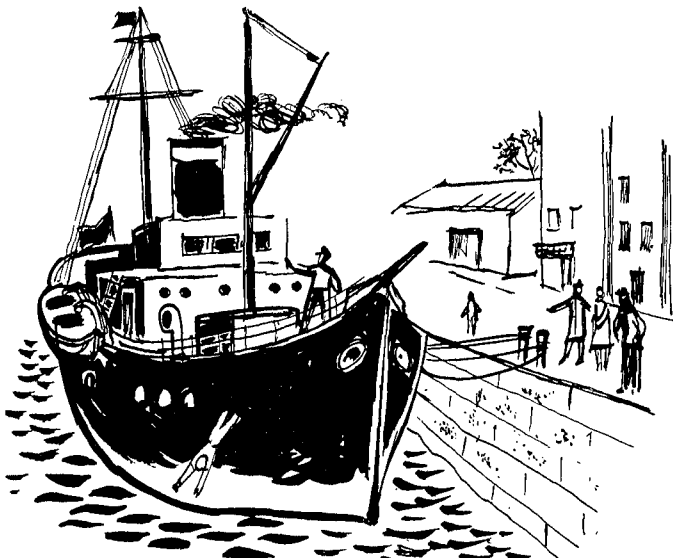
А на вітрі майоріють
І лопочуть, і зоріють,
Рвійно рвуться догори
Синьо-жовті прапори —
Українські прапори!

Микола Щербак

Леонид Полтава

НА ВОЛЮ

Оповідання про відважного хлопчика

Ілюстрація П. Холодного

Плив з далекої країни
Пароплав.
Чорним димом хвилі сині
Застилав.

Застилав і сонце миле
Угорі —
Лиш червоні лопотіли
Прапори.

Розбігалась риба в морі
Набоки —
То плвли чужі й суворі
Моряки.

Двадцять дев'ятий день місяця квітня пам'ятний для нас, бо цього дня, 1918 року, піднесено українські прапори на кораблях Чорноморської флотії. Отак Чорне море знову вернулося під владу Української Держави, а всі кораблі стали її власністю. 29-ий квітня, — це День-свято Українського Моря. Тепер Чорне море є під владою большевиків, але прийде час, і воно знову носитиме на своїх хвилях українські кораблі під українськими прапорами.

А в тому у пароплаві^{**}
Між машин^{*}
Причаївся хтось русявий
Сам-один.

Він хотів і їсти й пити,
Та мовчав,
Ніби думав утопити
Пароплав.

От і берег. Це — Канада.^{**}
Порт. І люди й сміх.^{*}
Пароплав, як барикада,
Станув біля них.

— В чому річ? У чому справа? —
Всі питалися дарма. —
На такому пароплаві
Та людей нема?

Там вони, де повно чаду,
Де машини й жар —
Може бачити Канаду
Тільки комісар!

Порт затих. Затихло всюди.^{**}
Сміх погас.
Раптом скрикнули всі люди,
Всі нараз!

Хтось маленький, хтось русявий
Вибіг, наче тінь,
І — стрибнув із пароплава
В чорну глибочинь!

Комісар вхопив пістоля
(Видко, звик!)
— Я на волю!... Я на волю!... —
Чувся з хвилі крик.

І підплив малий хлопчина
До людей.
Хтось притис його, як сина,
До грудей.

ХОДИТЬ ПОЛЕМ ВЕСНА

Шаленіла зима,
Та й її вже нема,
І не стало вже діда Мороза;
Гляньте, он край горба
Зеленіє верба
І бруньки наростають на лозах.

Ми, мала дітвора,
Вибігаєм з двора,
З-за воріт подивитись на світ,
У веселій громаді
На розлогій леваді
Заспівати весняний привіт.

Позникали сніги —
Прокидайтесь, луги,
Одягайтесь у свити святкові!
Розцвітайте, квітки,
Прилітайте пташки,
Заспівати пісень у діброві!

Ходить полем весна,
Синьоока, ясна,
Будить луки, зарінки і ниви,
А дрібний дітвори
Сяє сонце вгорі,
Як дитина, веселе, щасливе.

Р. Завадовиз

ВЕСНЯНЕ ПРОБУДЖЕННЯ

Коли надходить холодна зима, менш видержливі птиці відлітають у теплі країни. Багато тварин радять собі йнакше: бабаки, їжаки й інші звірята залазять в якийнебудь затишний куток, або в свої нори і там завмирають. Бабаки, невеличкі гризуни, для зимового сну викопують собі майстерно нори, а вхід до них забивають сіном, яке самі собі приготівляють, — підгризають зелену траву і висушують її на сонці. До сіна додають глину й камінчики.

Лилики-кажани зимують денебудь на піддаші, в льоху або в щілинах скель і висять там догори ногами. Сплять узимі також вужі, жаби, ящірки. Вони ховаються на зиму денебудь у дупло, під каміння, в мох — сплять окремо або громадами. Бувало таке, що, копаючи рови, відкривали під корінням цілі клубовища вужів. Вони лежали, мов мертві, звинувшись у клубок. Про живучість жаб розповідають дослідники природи цікаві речі. Бувало таке, що жабу, яка спала в моху, ранньою весною вкривала вода. Коли на-

вертався мороз, тоді замерзала вся вода, а разом з нею замерзала й жаба. Кілька днів вона лежала в льоду. Але, як сонечко пригрівало і лід стоплювався, жаба оживала. Те саме розповідають і про інших тварин. Рибалки, які взимі займаються рибальством, знають, що риби також можуть замерзати і відживати. Западають у зимовий сон і слимаки, і хробаки, і жуки, і мухи, і багато-багато всіляких маленьких тваринок. Взимі сплять і бджоли.

У холодних країнах, таких, як північний Сибір, озера замерзають до самого дна. Рибам, жабам і іншим звірятам нікуди вийти з цих озер. Правда, багато їх гине від холоду, але сильніші видержують і найбільший мороз, хоч лежать закаменілі по кілька місяців. Коли настане весна і лід стане знову водою, озеро дуже скоро заселюється молодю рибою, жабками тощо.

Отже, друзі, оце сонечко знову пробудило тварин і комахок із зимового сну. Привітаймо їх з запашною весною і побажаймо їм щасливої праці.

Комісар кричав: — Вернися!
Вистрілю — уб'ю!..
Хлопчик тільки подивився
І промовив: — Не люблю!

Плив з далекої країни
Пароплав,
В ньому хлопчик з України
Утікав.

І сьогодні він в Канаді,
Серед нас,
І веселий він, і радий
Повсякчас.

Виростає і мужніє
Хлопець той малий —
Стережись, червоний змію,
Комісаре злий!

Прийде день — і ти загинеш
Від могутніх лав!..
І пливтимо з України
ВІЛЬНИЙ пароплав.

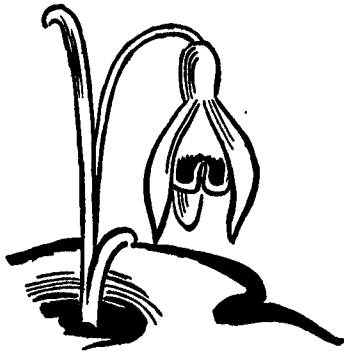
У Канаду він приплине,
В цей ось порт.
Люди радо його стрінуть,
Вийдуть всі на борт.

Капітан веміхнеться радо —
Він відомий чоловік:
Він ще хлопчиком в Канаду
Із неволі втік.

І в чудову ту хвилину
Майорітимуть згори
Золоті такі та сині
Українські прапори.

ПЕРШІ КВІТИ

Снігоцвіт

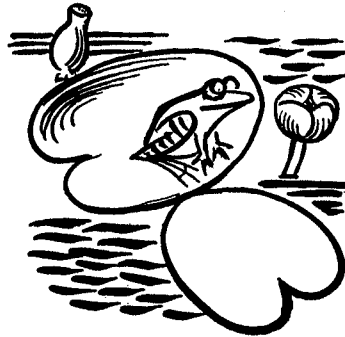
Ще покритий снігом світ —
В лісі сяє СНИГОЦВІТ.
А пташки з безлистих віт
Шлють йому такий привіт:
Ціт! Ціт! Ціт!

Проліски

Розцвітають в лісі
Проліски синенькі,
Біля них танцюють
Зайчики сіренькі.
„Гей-гоп! Вже весна!
Линь же, пісне голосна!”

Латаття

Латаття золоте
Над річкою цвіте,
Латаття красується,
Аж жабка дивується.

Кульбаба

Кульбаба-баба
Хитра, маленька,
В неї голівка
Ще золотенька.
Сонце пригріло,
Квітка доспіла.
Гляньте! — кульбаба
Вже посивіла.
Рве їй волосся
Вітер гульвіса —
Бідна кульбаба
Згорблена, лиса.

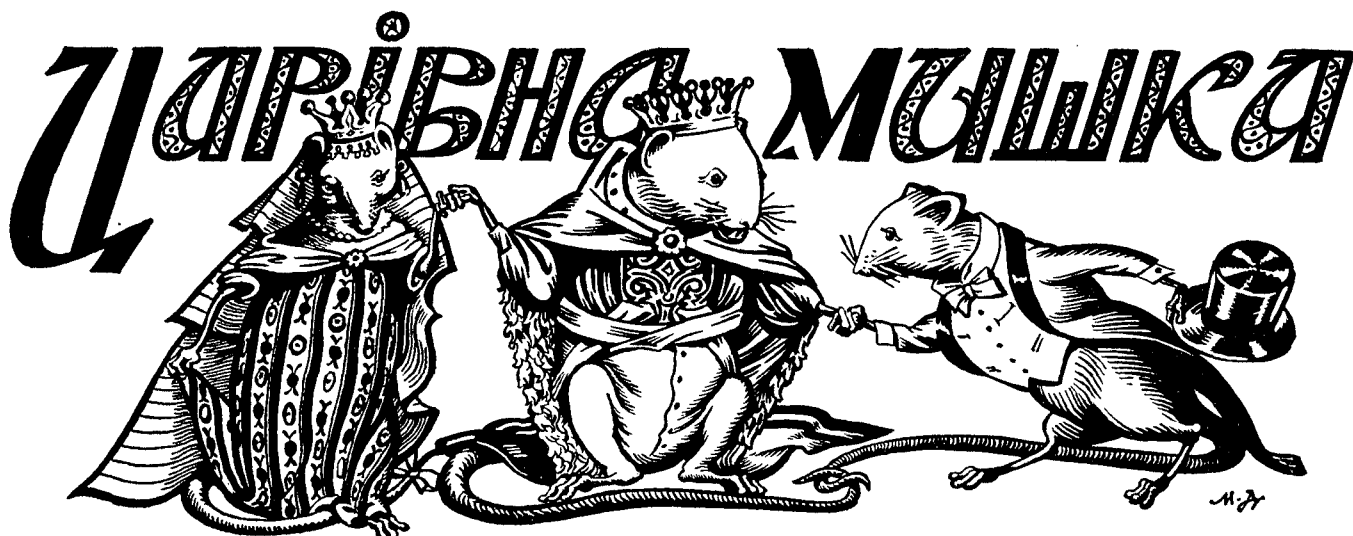
Сон

Під листочком, он,
Пробудився СОН.
На торішнім листі
Квіти білі, чисті,
Дзвонять: бім-бам-бом!

Стокротка

Ось яка тут квітка:
Білая намітка,
Голова кругленька,
Яснозолотенька,
Ніжечка коротка,
Квітка та — СТОКРОТКА.

Ієга Шугай

Ілюстрація М. Дмитренка

Японська казка

Давно-давно жила собі царівна Мишка з своїм татом царем Мишуром і з своєю мамою, царицею Мишею. Жили вони між корінням великого Дуба, що стояв серед лану золотої пшениці. Пшениця годувала їх зерном, а Дуб охороняв від небезпек.

Царівна Мишка була дуже гарна, і її батьки дуже нею пишалися. Тато постановив одружити її з таким, що найсильніший на світі. Найстарший і наймудріший з-поміж мишей сказав, що найсильніше на світі Сонце, бо воно ogrіває всю землю і допомагає всьому рости-дозрівати.

Одного дня вибрався цар Мишур у далеку мандрівку до золотого Сонця. Він зіп'явся на найвищу гору, перебіг на сине небо по веселці, мов по мосту, і йшов-ішов, аж прийшов до Сонця.

— Приходжу, — сказав цар, — просити тебе бути чоловіком моєї доньки. Ти найсильніше в світі, а ніхто інший їй не до пари.

— Ха-ха! — засміялося весело Сонечко і підморгнуло одним своїм оком. — Ти дуже ввічливий, маленький братчику, але ти помилився. Туман сильніший від мене, бо часто мене закриває.

— Це правда, — сказав цар Мишур. — Як так, то ти моїй доньці не до пари!

І побіг. А Сонечко лише підморгувало одним оком та посміхалося.

Цар Мишур біг по небі просто до сірого Туману.

— Чого хочеш, маленький братчику? — запитав Туман.

— Одружися з моєю донькою, бо ти найсильніший на світі, а більш ніхто їй не до пари.

Туман зідхнув: — Я не найсильніший. Вітер ще сильніший, бо він дмухне — і я мушу йти, куди він захоче.

— То ти не пара моїй доньці! — сказав цар Мишур і побіг просто до Вітру.

Вітер розпитав, чого Мишур хоче, і відповів: — На жаль, ти помилився, маленький братчику! Дуб, що стоїть серед лану пшениці, сильніший від мене. Я вію й вію, а він стоїть непорушно.

Цар Мишур уже без слова побіг на землю до Дуба.

— Чого ти хочеш, маленький братчику? — спитав Дуб.

— Хочу, щоб ти став мені за зятя, бо ти найсильніший у світі, а ніхто інший моїй доньці не до пари.

— Шу-шу, — зашумів Дуб. — Я не найсильніший. Між моїм корінням живуть миші. Проти не одної бурі я встояв, та коли миші підгризуть усе моє коріння, я звалюся. Ви, миші, сильніші від мене.

Задумався цар Мишур: — „Невже ми сильніші?“

А по надумі сказав: — Справді! Нас багато, живемо спільно, дружньо й одні одним помагаємо. Громадою можемо побороти і найсильнішого.

По довгій мандрівці вернувся цар Мишур до свого царства під Дубом і одружив свою доньку з сірим Мишаком.

Ілюстрація М. Вутовича

Пташки милі, легкокрилі,
Що червоні в них грудинки,
В нас під дахом поліпили
Чарівні свої хатинки.

Скільки вклали часу й сили,
Поки з яру та з долини
На хатинки наносили
І піску, і мулу, й глини!

Та й тепер не відпочинуть
Працьовиті мама й татко:
То полинуть, то прилянуть
Годувать ластовенятка!

І щебечуть скільки сили,
Невгамовні пташки Божі:
„Сонце ясне! Світе білий!
Та які ж ви прехороші!”

О. Кобець

ВЕСНА В ЛІСІ

Вже сніжок в ліску розтав,
Лиш течуть струмочки,
Зеленіє сон-трава
Й молоді листочки.
Білка кинула дупло:
„Там нема порядку!”
І буде на гілках
Другу, літню хатку.
Лиска витягла дітей:
„Грайтеся надворі,
Поки чисто замету
В нашім коридорі”.
І кумедний бурундук
Вилізає з нірки
І швиденько вигріба
Сміття на задвірки.
А над ними у гіллі
Гам і свист і крики:
Чистять гнізда там пташки
І малі й великі.

К. Перелісна

А ТИ, ЗЕМЛЕ, УРОДИ

А вже красне сонечко
припекло, припекло;
ясне-щире золото
розлило, розлило.

На вулиці струмені
воркотять, воркотять;
журавлі курликають
та летять, та летять.

Засиніли проліски
у ліску, у ліску,
скоро буде землянка
вся в вінку, вся в вінку.

Ой, сонечко-батечку,
догоди, догоди,
а ти, земле-матінко,
уроди, уроди!

О. Олесь

Ілюстрація Я. Гніздовського

Похожав собі півник по городі і співав
свою пісню: — Кукурікууу!

Почула півника лисиця. Прибігла до
нього й каже:

— Ах, як ти чудово співаєш, півнику-
когутику!

— Направду, чудово співаю? — пита-
ється півник.

— Прекрасно, дуже гарно, але твій
батько ще краще співав. Та він при співі
замикав усе очі.

— А невже і я краще співав би, якщо б
замкнув очі?

— Спробуй!

Півник замкнув одно око й заспівав: —
Кукурікууу!

— О, тепер багато краще. Та коли б ти
замкнув і друге око, то заспівав би ще кра-
ще, як твій покійний батько.

Зрадив такою похвалою півник, зам-
кнув очі, а лисиця — хап! — стиснула його
зубами за шию та й потягла сердешно-
го до лісу своїм діткам на снідання.

Б. Д.

ФІЯЛКИ

По хустинці, по синенькій
квіточкам роздала ненька.
— Ти, дитиночко, вбери
та, дивись, не загуби!

Неню-весну квіти люблять,
синіх хусточок не гублять.
Щоб не спали на красі,
минуть хусточки в росі.

А коли вже сполоскають,
під лісочком розстеляють,
ще й від сонечка крадьки,
щоб не зблякли колірки.

О. Лятуринська

ЩО ЧИТАТИ?

Читачі „Веселки” читали і напевно знають про Україну. Однак ніхто з них України не бачив, бо навіть найстарші з-поміж дітей, для яких наш журнал призначений, були ще дуже маленькими, коли мусіли покидати Рідний Край.

Поки Україна під ворожою займанщиною, діти можуть наочно пізнати українську землю тільки з добрих світлин. Альбом таких світлин видав нещодавно видавець Михайло Борецький у Нью-Йорку. Цей альбом має наголовок „Любіть Україну”. Це велика книга, яка має 255 сторінок. У ній вміщено 1,128 світлин із поясненнями українською та англійською мовами. Фота зображують українські поля, ліси, ріки, гори, міста й села від Карпат аж по Кубань, Кавказ та Чорне море. Побачите на цих світлинах храми Божі й інші визначні будівлі — школи, музеї, театри, залізничні станції, портові споруди. Побачите сільське господарство, фабрики, виробні, копальні. Пізнаєте життя, працю й розваги українського народу. Пізнаєте його ношу, хатню обстанову, звичаї. На фотах зображені й найважливіші події з новішої історії України. Окремий розділ присвячений українському мистецтву, письменству й українській культурі.

Радимо нашим читачам познайомитися з фотоальбомом „Любіть Україну” і заохотити інших дітей пізнати його. Так само варто познайомити з ним іншонаціональних дітей, з якими наші читачі зустрічаються.

Молодші діти дістали недавно нові гарні книжечки: „Ой, хто там” К. Перелісної з багатьма малюнками Ю. С. і „М’ячик-скачик” Діми з малюнками А. Яблонського. Обидві книжечки — це віршики, і напевне багато з них вивчать діти напам’ять.

Збірку гарних віршів „Намистечко” для дітей середнього і старшого віку написала молода авторка Ніна Мудрик. Книжечку прикрашують її власні рисунки. Частина віршів підхожа і для дошкільнят.

Усі ці три книжечки з віршами повинні бути в бібліотеці кожної української дитини.

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

ВИСТАВА „ПТАШИНОГО ТЕАТРУ” НЬЮІОРКСЬКИХ НОВАЧОК

На сходинах рою „Мачки” з гнізда „Степові Квіти” ньюйоркських новачок сестричка гніздова спитала нас:

— Чи ви читали казку Лесі Українки „Віда навчить” в лютневому числі „Веселки”?

— Читали! — хором відповіли новачки.

— А чи зможете розказати її молодшим товаришкам? Ми пригадувалися.

— Знаєте що, — сказала сестричка, — ми влаштуємо лялькову інсценізацію цієї казки. Тоді малі діти краще запам’ятають її.

І сестричка вийняла з торбинки маску ворони. Вона сама її зробила.

— Сестричко, а як це робиться? — спитали новачки.

— А ось як, — стала пояснювати сестричка. — Візьміть зужиту жарівку. У теплому місці розм’якшіть плястеліну. Обложіть нею жарівку так, щоб мала форму пташиної голови. Ти, Інню, виліпи горобчика, ти, Лялю, сову, ти, Христю, крука. А Марта хай зробить бузька, Адя курку, Оленка зозулю, Ганя гаву, а друга Христя сороку. Добре?

— Добре! — відповіли вибрані сестричкою діти.

— А тепер, — сказала сестричка, — заваріть клей з муки. Наріжте довгі паски газетного паперу. Мачайте їх у клею й обкладайте ними плястеліну. Коли голова буде готова, поставте її в тепле місце, щоб добре висохла. Тоді розріжте гострим ножом надвоє. Виберіть із середини плястеліну. Паперову маску намажте на краях клеєм, складіть докупи і обв’яжіть шнурком. Потім розмалюйте фарбами того кольору, як пера даної птиці. Вшійте одяг, що нагадує вигляд вашої птиці, і лялька готова. А хто хоче ще докладніше знати, як таку ляльку робити, хай прочитає собі статтейку Івги Шугай у попередніх числах „Веселки”.

Ми взялися пильно до роботи. На призначений день ляльки-птиці були готові. Вистава відбулася в суботу 5 березня ц. р. в пластовій домівці. Було багато дітей. Оля принесла простирано, з якого ми зробили завісу. В залі зробилося тихо-тихесенько. Діти з цікавістю дивилися на птиці й уважно слухали, як вони між собою розмовляють. Казку розказувала ворона. Інші птиці грали свої ролі так, як у казці написано.

Глядачам дуже сподобався наш „пташиний театр”. Вони напевно запам’ятають собі добре цю казку.

Новачки рою „М а ч к и” в Нью-Йорку

У Великодній час придбайте до своїх бібліотек і прочитайте чудові легенди про Христа Спасителя пера Кон-
стантини Малицької п. з. „Гарфа Лейлі” з ілюстраціями-
дереворитами мистця Юрія Кульчицького. Книжка поя-
вилася у видавництві „Свшпан-Зілля” (Об’єднання Пра-
цівників Дитячої Літератури) в Канаді.

РОЗГАДАЙМО!

1. ЯКИЙ ЦЕ ПРИВІТ? СЕРКС ОВСОТ СІРХ

2. ЩО ТО ЗА БАБА?

Що то за БАБА сидить на столі,
А надокколо, мов внуки малі,
Масло і яйця, кругла ковбаска,
Шинка і сирник і бубликів в'язка?
Що то за БАБА
Вгадайте, будь ласка!

Р. З.

3. СКЛАДОВА ЗАГАДКА (Для старших дітей)

Із складів: ар, ав, а, ви, ди, ді, до, дя, вла, га, геть, еп, ка, ка, ка, і, ман, мо, ляс, стрі, от, тель, хі, щів, я, я складить дев'ять слів.

Значення слів: 1. лісовий птах, 2. церковна область, очолювана єпископом, 3. жадання, 4. дурень зроду, 5. вода з хмар, 6. титул єпископа, 7. держава, до якої колись належала Галичина, 8. голова Української Держави в давнину, 9. північно-західний півострів Америки.

Перші, а далі треті букви цих слів дадуть народну приказку.

4. СКАЖІТЬ!

Гей, маленькі географи!
Де, скажіть, живуть жирафи?
Що їдять міцні верблуди?
Де то псами їздять люди?
Де то дуже цінять воду?
Де хати будують з льоду?
Де то птах той проживає,
Що міцні копита має?
Де живуть ведмеді білі?
Чи в Дніпрі є крокодили?
Де чобіт зовсім не треба?
Де вареники із неба,
Із надхмарних із висот
Линуть людям прямо в рот?

М. Петрів

5. ХТО ЦЕ?

Хто це, хто легкий, моторний
І, як я, малий, лиш чорний,
Хто це, хто, скажи, такий
Невідчепний і швидкий?
Я біжу — він бігти стане,
Я спинюся — він пристане,
Я сюди — і він сюди,
Я туди — і він туди.
Тільки сонце блиськ огненне, —
Гульк! І він вже коло мене.
А як сонечка нема,
Не шукай його, дарма!

Роланчик

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК

Розв'язки загадок, вміщених у 3-му числі „Веселки”:
ЩО ЦЕ? — 1. рак, 2. лелека, 3. лелека, 4. бджола,
5. павук, 6. клямка.

ЦІННА КНИЖКА: Тарас Шевченко „Кобзар”.

ВИСЛІД ЛЬОСУВАННЯ НАГОРОД ЗА ДОБРІ РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК із 2-го числа „Веселки” за лютий 1955 р.: розв'язки прислали 52 дітей. Правильно розв'язали такі діти: Андрусик Зеновія, Бутович Ніко, Генник-Березовський Степан, Дублянниця Ярмо, Еліашевська Христя, Єфремов Марія, Калиновська Ірка і Ніна, Кваситник Любомир, Кейс Раїса, Кисілевська Ольга, Кікта Христина, Кінах Ярослав, Коваленко Василько і Степанко, Когут Роман, Коротько Олег, Кравчук Ляріса, Кузів Леся, Левицький Роман, Лютик Тетяна, Мисішин Віра, Мітринга Олег, Пастушак Роман, Перлович Марта, Печенюк Валерій, Постолок Ірина, Прохоренко Володимир, Рожанковська Марта, Росоха Володимир, Росоха Наталка, Самохвал Оля, Сеник Катря, Скробач Роксолана, Турянська Жєня, Федьків Оксана, Ханас Стефанія, Ярош Богдан.

У висліді льосування нагороду отримали: Генник-Березовський Степан, Мисішин Віра, Турянська Жєня. На нагороду призначено історичне оповідання М. Погідного „Срібна гривня”.

Виказ учасників льосування нагород за добрі розв'язки загадок з третього числа „Веселки” та виказ виграних нагород вмістимо у травневому числі журналу. Реченець надсилання розв'язок із третього числа минув 15 квітня.

Розв'язки загадок, вміщених у квітневому числі „Веселки”, присилати до 15-го травня ц. р. Хто правильно розв'яже всі загадки, візьме участь у льосуванні нагород. Виказ учасників льосування й виграних нагород вмістимо в числі „Веселки” за червень 1955 р.

ЧОТИРИ, ЧИ П'ЯТЬ?

Сміховинка

Було п'ять хлопців. Вирадили вони піти в світ на мандрівку.

Ідуть, ідуть, аж один з них питає:

— А скільки нас іде?

— Та п'ять, — кажуть йому.

— Ану, а почислю!.. — і починає: — Один, два, три, чотири... А бач, — каже, — є чотири...

— Ти зле числив! — говорять до нього хлопці. І кожний числить: — Один, два, три, чотири... Таки чотири!

А куди ж дівся п'ятий? Оглядаються — немає. Шукають його.

Саме надійшов чоловік дорогою.

— Кого ви шукаєте, хлопці? — питає їх.

— Бачите, дядьку, то таке, — заговорив один хлопчина. — З дому ми йшли всі п'ять на мандрівку. Числимо тут, — а нас є чотири. То ми й шукаємо п'ятого. Поможіть нам, дядьку, знайти того п'ятого, — прохають чоловіка.

— Добре! Я знайду вам його, — каже дядько. — Ходіть за мною. Відбийте ось у тому болоті свої носії...

— А тепер почисліть, скільки відбилосся носіїв.

Числять: — Один, два, три, чотири, п'ять!..

— А бачите! Вас є таки п'ять! Правда, що п'ять? — питає їх дядько.

— Ага-а... — відповіли хлопці і пішли далі в світ.

СПИЙМАЙТЕ ПОТВОРУ!

Чи можете спіймати потвора на цьому образку, поки вона не втекла? Коли хочете спіймати її, візьміть олівця й почніть з пункту ч. 1 тягнути безперервну лінію через пункт 2, 3 і т. д. аж до пункту ч. 43. Чи можете вгадати, яка це потвора, ще поки скінчите тягнути лінію? Помалюйте образок кольоровими олівцями або крейдками.

ДОЩИК

Збірна гра

Крізь віконце у кімнату
Ясно світить сонечко.
Дуже раді всі малюта —
Пленцють у долонечки.
Дощик, дощик, кап та й кап,
Ти не капай довго так!
Змокли всі доріжки —
Ми промочим ніжки.

(Діти сидять на стільчиках по кутках. Як вимовляють „сонечко” — виходять, як „дощик” — ховаються).

Авторів і видавців, які бажають, щоб їхні видання для дітей були обговорені у „Веселці”, в відділі „Що читати?”, просимо надсилати свої твори у двох примірниках на адресу Редакції „Веселки”.

Дорогі Читачі!

Редакція „Веселки” отримує від Вас багато листів. У них Ви пишете, як Вам подобається журнал, висловлюєте свої побажання щодо матеріалів, присилаєте розв'язки загадок, пишете про свої особисті справи.

Зате рідко згадуєте про речі, які Редакція могла б використати в журналі й які могли б зацікавити загал його читачів. За сім місяців існування „Веселки” ми отримали тільки чотири дописи з дитячого життя, чотири світлини, кілька загадок, кілька „петерпепіризмів”, одну рецензію на прочитану книжку...

А тим часом усі Ви ходите до школи, а велика частина Вас відвідує курси українознавства. Багато з Вас ще вчаться у музичних, балетних і образотворчих школах. Кожний із Вас належить до якоїсь молодечої організації — Пласту, СУМ-у, релігійних організацій, спортових клубів, драматичних, хорових та інших самодіяльних гуртків. Усі ці школи, курси, організації, товариства, гуртки, клуби ведуть живу діяльність — навчають і виховують Вас, улаштовують прогулянки, екскурсії, вистави, імпрези, публічні пописи, тощо. А скільки то дітей живуть у гарних і інтересних околицях, або оглядали цікаві речі, про які хотіли б довідатися й інші діти. Чи не було б цікаво дітям у ЗДА знати, як живуть їх ровесники в Канаді, Австралії, Європі, і навпаки? А ще багато з Вас мають свої улюблені заняття у вільних від науки хвиликах — збирають поштові марки, плекають квіти, годують різні тваринки, займаються ремеслом. Чи не варто поділитися цим із іншими дітьми-читачами „Веселки”?

Бачите, яке життя кипуче, різноманітне й цікаве! Скільки воно дає гарних і сильних переживань, вражень, спогадів, про які варто написати до свого журналу.

І ось ми заохочуємо Вас, Читачі, писати про всі ці чудові речі до „Веселки”. Добре було б долучити до допису фотознімки, або прикрасити їх власноручно виконаними ілюстраціями. Тільки дбайте, щоб на світлинах було життя, рух, радість і щоб вони були виразні й дбайливо виконані. І не забудьте підписати їх, що на них зображено, де і коли подія відбулася, хто брав у ній участь.

Сподіваємося, що з наступним числом дістанемо від Вас багато таких дописів і світлин. Бо ми хочемо, щоб Ви не лише читали „Веселку”, але й співпрацювали з нами.

Вітаємо Вас щиро

Редакція „Веселки”

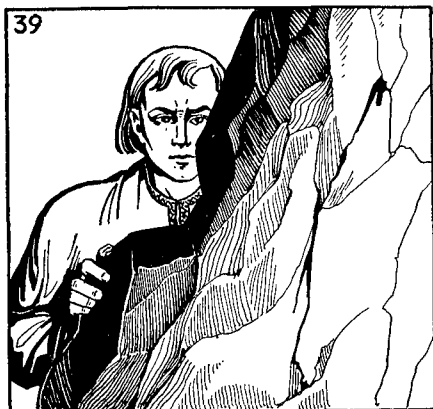
„ВЕСЕЛКА”, ілюстрований журнал для української дітвори, щомісячний додаток до щоденника „Свобода”. Виходить 15-го кожного місяця. Адреса Редакції й Адміністрації: „SVOBODA”, Р. О. Box 346, Jersey City 3, N. J. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Редакція застерігає собі право виправляти матеріали. Передруки нових творів і репродукції ілюстрацій, вміщених у „Веселці”, тільки за попередньою згодою Редакційної Колегії. Заголовок і розділові заставки роботи П. Холодного.

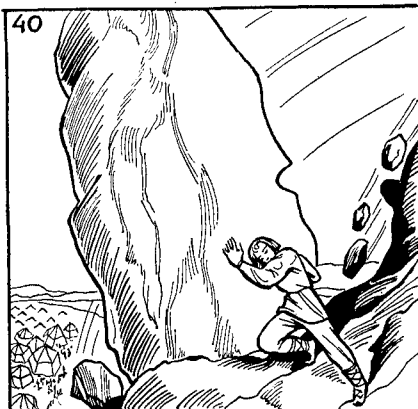
ІІІ ЧАСТИНА: ПЕЧЕНІГИ
(Продовження)

Зрозумів Богута: лютий ворог прийшов з вогнем і мечем в землю українську.

— Ех, вороги! Сьогодні бенкетуйте, а завтра неньку мою вб'єте? Не пущу вас туди, хоч вас багато!

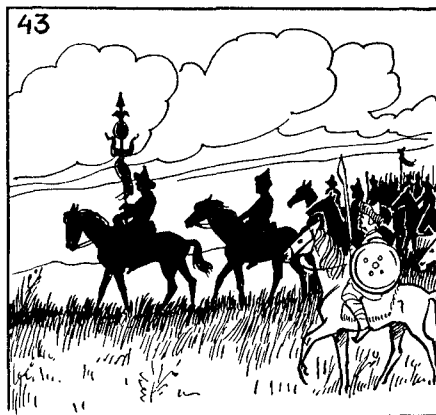
Богута скелю ламає, річку нижче табору загачує: — Стривайте, поганці, не будете спокійно ночі ночувати!

Стали зорі опівночі на небі палати, стала вода печенізький табір zalивати.

А вранці сказав хан до своїх воявод: — Не звоювати нам землі цієї, коли її обороняє багатир! Треба й нам піти по своїх багатирів.

І дав хан наказ своєму військові вертатися додому.

— Не журіться, люди добрі! Я вам поможу село відбудувати!

(Продовження буде)